

Maria Antònia Martí Escayol

13 Juny 2017

Maria Antònia Martí Escayol és doctora en història, especialista en història ambiental i professora d'estudis científics i de l'Àsia Oriental a la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha estat investigadora convidada a la Sophia University de Tòquio i professora convidada a la Truman State University de Missouri. Ha publicat diversos llibres i articles dedicats a la cultura pop japonesa i a la història moderna, com *De Re Rustica* (Andana, 2012). També ha traduït obres d'historiadors com Thomas Bisson o Anibale Fantoli i a l'escriptora Margaret Cavendish (*El mundo resplandeciente*, Siruela, 2017). Ha estat finalista del premi de ciència ficció i literatura fantàstica convocat per l'Editorial Minotauro (2014), seleccionada a les antologies de ciència ficció de la Editorial Palabaristas *Alucinadas II* i *Alucinadas III* i és coeditora de la revista de terror, fantasia i ciència-ficció *Mamut*.

L'ànec mandarí

El dijous el pintor Senzai em va convidar a sopar. Tot menjant se m'estabornia l'ànima mirant aquells bodegons on vibrava, esvoletgava i bategava la natura morta. Sempre em produïen el mateix sentiment, eren art de veritat, per ser representacions perennes. Entre l'enciam i les mandonguilles el pintor Senzai em va dir: «...I aquí hi vaig dibuixar, sobre un bol blau, les pomes. Mira-les, són molt grosses. Potser massa grosses, deus pensar, però són així per si un ocell les picoteja. Si ho fa l'osca no es nota». Era l'any 1979 i jo era un jove historiador europeu vivint a aquella vila japonesa per escriure una tesi dedicada a la figura del ministre Michizane. En acabar-se les postres de pasta d'arròs la muller del pintor, amb tanta delicadesa com si bordés amb fil de seda, va desaparar la taula i, després de feinejar a la cuina, amb tota la discreció del món es disculpà per anar-se'n a dormir. Mentre obria la porta de la cambra es desnua el davantal assutzena i mentre la tancava el doblegà sobre l'avantbraç. No era pas un secret per ningú que aquell pintor aconseguí la mestria en l'art de la pintura quan la dona arribà a la casa. D'on havia sortit la dona sempre havia estat un dels grans misteris de la vila. Quan ella s'havia esvaït darrere la porta, vaig fer el cor fort i impulsat per la curiositat d'un jove historiador li vaig preguntar al pintor: «Com us vàreu conèixer?».

El pintor em va contestar: «Vet aquí com ara fa molts anys el meu cunyat, el marit de la meva germana, va tornar d'una cacera amb un ànec mandarí mascle. Ell preferia els porcs senglars, sovint em deia: "Els porcs senglars els puc cuinar com si els pintés, com fas tu, amb detall, amb caramel blanc de ceba i terra

ocre de romaní". Però el cas és que el meu cunyat caçà un ànec mandarí i, ves per on, pensà amb mi. Pensà que aquelles plomes ocre, negres, blanques i irisades, aquells colors tant palpables, atorgarien caràcter als bodegons. "Els pintes molt foscos, hi manca sang", em deia sovint. Quan me'l donà, ja sense cap, el batec del cor del caçador no era gaire diferent a un batec de por. I aquella mateixa nit el batec es revelà tant impetuós que li trencà el cor i morí.

»A quarts d'una de la matinada, en rebre la notícia, vaig preparar la composició al meu estudi, com si fos un homenatge al cunyat mort. Vaig concentrar tots els sentits a acotjar el cos inert de l'ànec entre unes estovalles vermelloses i a envoltar-lo, com si el protegís, amb una breu columna de plats, un gerro de ceràmica blava, un bol de coure, un parell de cebes i un brot de romaní. Vaig deixar-ho tot parat a taula desitjós de traslladar-ho a la tela pel matí i me'n vaig anar al llit. Però quan quasi m'acaronava el son, van trucar a la porta, en obrir vaig trobar una dona sanglotant, "T'ajudaré", va dir-me. I així és. Així és com ella va quedar-se.»

I el pintor acabà la història aquí. Després s'aixecà i amb un gest em convidà a seguir-lo dins la cambra on havia entrat la muller.

Les parets eren folrades pels bodegons que tant renom li havien donat. Però també hi havia paisatges que jo no havia vist mai. Eren escenes de camps enforquillats, cels esponjosos, mars apelfats i camins atzarosos. I mentre jo els admirava ell em deia: «...I, mira, la flor d'aquest gerro l'he pintada ben a prop del límit de la tela. Massa al límit, pensaràs. Però així qui vulgui olorar-la ho pot fer i no cal que perilli aquest vaset de vi tant minso... I en aquesta tela... Aquí hi ha l'ànec mandarí que em va portar... Pintat davant de la finestra oberta de bat a bat. Massa a prop de la finestra, potser em diràs. Però mira com així el vent li dansa entre les plomes. I mira aquest paisatge. Aquest paisatge... Ella em va dir exactament com l'havia de pintar. Aquí hi ha l'ànec mandarí amb la seva parella. Per ells el món era així abans que el caçador els interrompés... Així era. Però ara aquí, en aquesta tela, hi són tots dos i hi són per sempre. Massa difuminats potser em diràs. Però fixa-t'hi bé, acosta't. No es que estiguin difuminats... És que es mouen i a voltes neden i a voltes volen.» La pintura, només pigment i línia, creieu-me, respirava. Era esglaiadora. Abstret, vaig repassar totes les teles. Pomes, flors i ocells em feien perdre la presència d'esperit i em transmetien el seu alè. Mentre jo observava els quadres, el pintor s'assegué en un sofà i envoltà amb els braços un davantal assutzena sobre el qual dormia una bellíssima àneca mandarina femella.